МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Алтай

МУ «Управление образования г. Горно-Алтайска»

МБОУ «Средняя школа № 7 им. Ю.Г. Сакашевой г. Горно-Алтайска»

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель МО учителей нач. классов	Методическим советом школы	Директор
Д.Н. Тазова	В.А. Бадакина	А.В. Кундыева
Протокол №1 от «26» 08 2026 г.	Протокол №1 от «27» 08 2026 г.	Приказ № 171 от «27» 08 2026 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык и (или) государственный язык республики Российской Федерации»

для обучающихся 3 классов

г. Горно-Алтайск. 2026 г.

2. Јартамал бичик

Алтай тил – алтай албатынын төрöл тили болуп јат. Ол орус тилле коштой Алтай Республиканын окылу тили.

Россиянын албатызынын тил керегинде Законында ла Декларациязында айдылганында болзо, тил ол албатынын бастырателекейлик байлыгынын бирўзи.

Алтай тилле программа мындый документтерге тайанган:

- Россия Федерациянын ўредўлик керегинде законына (29.12.2012, №273-ФЗ.) ,
- Федерал эл-тергеелик ўредў стандарттын (06.10.2009 №373.) некелтелерине,
- РФ ӯредӯ ле билим Министерствозынын баштамы школдо тузаланатан бичиктер керегинде (31.03. 2014, № 253) приказына,
- Приказ Минпросвещения России от 28.12.2018 N 345 "О федеральном перечне учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего
- «Горно-Алтайск каланын текши орто ӯредӯлӯ 7-чи школы» деп бюджеттеги текши ӯредӯлӯ муниципал тöзöмнин программазына (№ 233 от 14.06.2016г.),
- «Горно-Алтайск каланын текши орто ӯредӯлӯ 7-чи школы» деп бюджеттеги текши ӯредӯлӯ муниципал тöзöмнин Уставына,
- «Горно-Алтайск каланын текши орто ӯредӯлӯ 7-чи танмалу школы» деп бюджеттеги текши ӯредӯлӯ муниципал тöзöмнин ӯредӯлӯ предметле иштеер программанын положениезине келиштире ле К.К. Пиянтинованын, Н.Б. Тайборинанын «Алтай тилле иштеер программалар (1-4)» (Горно-Алтайск, 2012) деп программазы аайынча тургузылган.

Россия тергеенин ўредўлигинде јаны федерал стандарттар јöптöлип, ўредўде јаны некелтелер, ууламјылар кийдирилген, онон улам алтай тил ле литературанын урокторы база солынган. Федерал ўредў стандарттар эн артык јанжыгуларды улалтып, эмдиги öйдин јаны шўўлтелерин, текшипедагогикалык, чокым-методикалык теорияны ла таскамалды бириктирип,

ўредўге көп солунталар экелген. Бўгўнги кўннин стандарты бир канча айалгага ајару салат: көгўс-көрўмле колбулу (личностный), предметле колбулу (предметный), текши ўредўлў эдилгелерле колбулу (метапредметный) турулталар. Учинчи класстын уренчиктеринин алдында турган тос **амадулар:** уренчиктердин граждан ла когускоруминин тозолгозин тозоп тыныдары; уренерге керекту ишти ле бойын боцы башкарып билеринин тозолгозин тозоори; уренчиктердин когус санаазын оскурери ле јакшы кылык-јанга таскадары

Программада алтай тилдин систематический курстын тургузылган аайы:

- тилдин системазы (лингвистика билгирлердин тözölгözи):лексика,эрмек- куучыннын табыштары ла орфоэпия, графика, сöстин бўдўми (морфемика),грамматика(морфология ла синтаксис);

- чын бичиири ле токтой тўжер темдектер (пунктуация);

- эрмек – куучынды таскадары.

Курс концентрический ээжиле тургузылган. Граммтиканын бölўктерин, темаларын кажыла класста ўренери.Тил- улус бой- бойыла колбу тудар (тил алыжар) арга. Албатынын национальный культуразы деп ондомолды билип көгўске алары.Программа проект иштер öткўрерине ууламјыланган. Проекттер урокто билип алганын быжулаар, теренжидер арга берет,ўренчиктердин јайалталарына özörайалга тözöйт.

Тузаланатан бичиктер*:*

1. Алтай тил. Ўредў бичик 3 класс К.К. Пиянтинова. 2012 ј., Алтай Республиканың ўредў, билим ле јашоскўрим политикалык Министерствозы, ОАО «Горно – Алтайская типография»

1. К.К. Пиянтинова Алтай тилдиң урокторын öткўрери аайынча методикалык ууламјылар(3класс), Алтай Республиканын ўредў, билим ле јашоскўрим политикалык Министерствозы, ОАО «Горно – Алтайская типография», 2012ј..

2. Иштеер тетрадь 3 класс,2014ј, Алтай Республиканың ўредў, билим ле јашоскўрим политикалык Министерствозы, ОАО «Горно – Алтайская типография»

Ўредўнин töс (базисный) планында «Алтай тилдин » курсынын јери.

Алтай тил» деп предметке јыл туркунына 34 час берилген. Неделеде 1 час. Ченелте иштер (ол тоодо диктант) – 4, изложение – 2, обучающий чӱмдемел иштер – 1.

3.Предметти ӱренеринин турулталары

Ӱренчиктин бойынын (личностный) турулталары

1.Бойынын Төрӧлиле, албатызыла, Россиянын тӱкизиле оморкоор кӱӱн- санаа таскадары; бойынын албатызын, угын билери, Россияда башка- башка ук албатыларды баалары; эбире улуска, телекейге ачык кӱӱндӱ, јакшы ла јаманды ылгап билер кижи таскадары.

2. Эбире телекей ар- бӱткенле, албатыларла, олордын культураларыла, кудай јаныла бирлик колбуда трганын айлаар көрӱм таскадары.

3. Öскö албатылардын тӱӱкизин, культуразын, öскö кижинин санаа- шӱӱлтезин тооп јӱрерине таскадары.

4.Öзӱп, кубулып јаткан телекейде (јӱрӱмде)јылыйбай, ого ӱренижип темигерине керектӱ билгирлер таскадары.

5.Ӱренип турган кижи эл-јоннын алдында каруулу, некелтелӱдеп билери ле јӱрӱмде ӱредӱ алар иштин учурын, ӱредӱ онын бойына не керектӱзин ондооры, оныла башкарынары.

6. Јакшы кылык-јаннын ээжи- некелтелерин ле јӱрӱмде ончо улус тен, јайым дегенин аайлаганы аайынча, бойын бойы башкарарга, бойынын кылык-јаны учун каруулу болорына таскадары.

7. Јакшыга тартылар, јакшыны баалар, сезер кӱӱн таскадары.

8. Улусты аайлаар, тоор, ачык-јарык, киленкей кӱӱн таскадары.

9.Јаан улусла, кура балдарла кожо нак иштеер, ачынышту айалга тӧзӧбӧс, блаашту керекти токыналу јартап ийер билгир таскадары.

10. Ак- чек јӱрер , эдинер- тудунар не - немени, көгӱс байлыкты сезер, чеберлеер кӱӱн таскадары.

Метапредметный турулталар.

1. Ӱредӱлӱ иштин амадузын, задачаларын бойына алынар ла ого јединерге болушту эп- арганы таап билерине таскадары.
1. Ӱредӱлӱ ишти онын задачазын, бӱдӱрер айалгазын ајарып, пландаар, шиндеер ле турултазын көрӧр билгирлерге таскадары, болушту аргаларды талдап билери.
2. Јетирӱни эдерине темдек- символдорды тузаланары.
3. Коммуникатив ле билгир аларынын задачаларын бӱдӱреринде эрмек-куучыннын эп- арагаларын ла аргаларды эрчимдӱ тузаланары.

4. Керектўjетирўни табарга,jуурга, шиндеерге, бириктире көрўп, керектўзин талдап, келиштире jазап, белетеерге бар аргаларды (справочниктерди)тузаланып билери.
5. Бичилген марыла, жанрыла башка тексттерди тургузылган амаду, задачалары аайынча көгўске алынып кычырарына темигери;бойынын айдарга турганын эрмек- куучыннын задачазына келиштире jарт тургузар ла тексттерди оосло, бичип тургузарына таскадаары.
6. Логический действиелерле тузаланып билери: тўндештирери, шиндеери, бириктире көрöри, тўп шўўлте чыгарары, бўдўм темдектери аайынча бöлиири, не неден улам (ненин учун) болгонынын шылтагын табары, шўўри, таныш ондомолдорго кожоры.
7. Диалогты öткўрип ле куучындажып турган кижини угуп билер, бойынын сананганын айдып, айтканын керелеп, керектин (иштин) jедим-jедикпезин jартап билер, кажы ла кижиде бойынын шўўлтези болор аргалу ла бар деп билери.
8. Текши амаду тургузып ла ого jединер аргаларды темдектеп билери; бирлик иште кем нени эдерин ўлежип, jартажып,jöптöжöри; бой- бойынын эткенин шиндеп билери, бойынын кылык- jанын ла öскö улустыйын көрўп билери.
9. Jöп эмес суракгардын аайына токыналу, эки jанынын jилблерин ajарып чыгары.
10. «Алтай тил» деп предметтин ўренер материалы ажыра эбире jўрўмде ödуп турган кубулталар, процесстер, не - неме керегинде бойынын öзўмине келиштире билери.
11. Предметтин ле öскö дö предметтер ортозындагы тöс ондомолдорло таныжып, не-неме ле процесстер ортозында колбуларды билери.
12. Алтай тилле ўренер материал аайынча баштамы школдо бичиктерле, öскö дöjетирў алар аргаларла (онойдо ок ўредўлў модельдерле)иштеп билер.
    1. Россия көп тилдердин ле культуралардын орооны деп билип алары; тил- албаты бойын албаты деп сезеринин тöзöлгöзи деп билери.
    1. Тил- албатынын национальный культуразы ла улус бой- бойыла куучындажар арга деп ондооры; орус тил Россиянын Федерациянын эл- тергеелик тили, башка- башка ук албатылардын бой- бойыла куучындажар аргазы деп билери.
    2. Оос ло бичиир jакшы эрмек- куучын кижинин текши культуразынын ла граданский позициязынын көргўзўзи деп билери.
    3. Алтай тилдин ээжи – некелтелериле (орфоэпиянын, лексиканын, грамматиканын, орфография, пунктуациянын), эрмек- куучыннын этикет ээжилериле танышкан кеминче тузаланып билери.
    4. Куучыннын амадузын, задачаларын, тузаланар аргаларын ла айалгаларын ылгаштырып билер ле jаан эмес монолог эмезе текст тургусканда, коммуникатив задачага jединерге олорды тузаланар темигў берери.

5. Јастыра јок бичиш кижинин культуразынын база бир јаны деп ондоор ло бойынын тургускан эрмектерин, тексттибичигенде, орфографиянын керектӱ ээжилериле тузаланып билери, токтой тӱжер темдектерин чын тургузары. Бичигенин шиндеп билери.
6. Тилдин единицаларыла иштеер ӱредӱлӱ иштин аайын билери, алган билгирлериле практический, коммуникатив задачалардын аайына чыгарга тузаланып билери.
7. Алтайтилдин системазы, структуразы керегинде билим јетирӱлерле таныжар: фонетика ла графика, лексика, сӧстин бӱдери (морфемика), морфология ла синаксис; тилдин тӧс единицалары ла темдектери, олорды эрмек- куучында тузаланары.

Тилдин тӧс единицаларын ла темдектерин таныыр, олорды шиндеер, эрмек- куучыннын айалгазына келиштире тузаланып билери.

«Алтай тилдин» курсын ӱренип божоткон ӱренчиктерге класстар аайынча некелтелер:

<u>3-чи классты</u> божодып јаткан ӱренчиктердин некелтелери.

Ӱренчиктер нени билер учурлу:

-сӧстин бӱдӱмин;
-куучын- эрмектин бӧлӱктерин(адалгыш,јарталгыш , солума, глагол);
-эрмектин члендерин (тӧс лӧ эчени)

Ӱренчиктер нени эдип билер учурлу:

-ӱредӱчинин кычырганы аайынча 45-55 сӧстӧн турган текстти јастыра јок, каллиграфия јанынан чын бичип;
-сӧстӧрди табыш—таныктары аайынча ылгап,ӱйелерге бӧлип, ӱндӱ табыштарды кату ба,јымжак па, узун ба;
-туйук табыштарды ӱнгӱр бе, тунгак па деп ылгап;
Табыштар ла таныктардын тоозын тӱндештирип;
- сӧстӧрди бӱдӱмиле ылгап;куучын- эрмектин бӧлӱктерин таныпла олордын грамматика темдектерин јартап (адалгыштардын тоозын, кандый кубулткышта турганын; глаголдын ӧйин, солуманын јӱзӱни, тоозы);
- эрмекти синтаксис јанынан јартап (бӱдӱми, тӧс лӧ эчени члендери, олордын бой- бойыла колбузы);
-эрмектен сӧсколбулар чыгарып;
-танынан эмезе классла тургускан план аайынчајурамал эмезе шӱӱген учурлу изложение, сочинение бичип.

4.Предметте, курста нени ӱренери (содержаниези)

1. **Тил ле эрмек-куучын**

II. Текст. Эрмек. Сосколбу
III. Сос
VI. Куучын – эрмектин болуктери

V. Јыл туркунына уренгенин катап корори

Эрмек- куучынла колбулу иштер.

Угары.Оос эрмек- куучыннын амадузын, ödöр айалгазын ондооры.Уккан тексттен керекту јетирўни аайлары, тексттин töс шўўлтезин јартаары, суракТардын болужары не керегинде айдылганын куучындаары

Куучындары.Эрмек- кучыннын задачазы аайынча тилден керектў аргаларды талдаары. Эрмек - куучыннын диалог бўдўмиле тузаланып билери. Куучынды баштап, jömöp, божодып, бойына улустын ајарузын тартып билери.

Ўредўнин задачазына келиштире оос монологло (јурап айдары, јетирў эдери, шўўп айдары) тузаланып билери. Ўредўде ле нökörlöри ортозында куучындашканда,этикет ээжилерди тузаланары (јакшылажары,бурузын алынары,быйанын айдары, суракту баштанары ла о.ö.). Орфоэпиянын ээжилерин буспай, ўнле анылап куучынданар.

Кычырары. Кычырган текстти ондооры. Керектў материалды (суракты) табарга, талдап кычырары.Текстти јетирўни табары.Текстте јетирўге тайанып, кўч эмес шўўлтелер чыгарары. Тексттеги јетирўни келиштире, бириктире айдып билери.*Тексттин содержаниезин, тилинин анылузын, тургускан аайын шиндеери, ол керегинде бойынын сананганын айдары (јўк танылжар, билзин деп некебес).*

Бичиири.Бичииринин ээжилерин буспай, чын, јакшы бичиири. Ўренген ээжилер аайынча кöчўрип бичиири, кычырганы аайынча бичиири. Уккан, кычырган тексттин содержаниезин толо эмезе талдап бичиири. Јараган темала (körgöни аайынча, кычырган чумдемел аайынча, сюжетный јуруктар эмезе бир канча јурук аайынча,јурукчылардын јуруктартарынын репродукциязы аайынча , видеозапись аайынча ла о.ö.) бойлоры јаан эмес тексттер (сочинение) бичиири.

Бичикке ўредери.

Фонетика.Эрмек-куучыннын табыштары. Сöстö табыштардын тоозы ла ээчий турган аайы. Бир эмезе бир канча табыштарыла башкаланып турган сöстöрди тўндештирери. Сöстöрдин модельдерин тўндештирери. Керектў модельге сöстöр табары.Ўндў ле туйук , ўнгўр ле тунгак туйук табыштарды ылгаштырары. Ўйе. Сöсти ўйелерге бöлиири. Согулта тўшкен ўйени табары. Согулта сöстöрдин учурын ылгаштырары.

Графика.Табыш ла таныкты ылгаштырары: танык- табышты бичикте темдектеер темдек. Танмалыкла танылжары.

Кычырары.Ўйелеп кычырарына ўредери. Ўйелерле, бўткўл сöстöрлö köну ўренчиктин эрмек- куучыннын кеми аайынча кычырары. Сöстöрди, сöсколбуларды, эрмектерди, кыска тексттерди köксине алып кычырары. Јаан эмес тексттерди, ўлгерлерди чокым-јарт кычырары.

Бичиири.Бичиирине салынган некелтелерди бўдўрери. Бичигенде, досконын, тетрадьтин бўгинин кемин сезери.Јаан ла кичинек таныктарды бичиири. Таныктарды, бир канча таныкты, ўйелерди, сöстöрди, эрмектерди гигиена некелтелерди буспай, бичиири.Айдылары ла бичилери башкаланбас сöстöрди ўредўчинин кычырганы аайынча бичиири. Текстти чын кöчўрип бичииринин эбине таскадары. Бичикте бар графический аргалары (сöстöрдин ортозында божоткон јерлерди, сöсти јолдон јолго кöчўреринин темдегин) билери.

Сöс лö эрмек.Сöс - ÿренер, шиндеер материал деп аайлаары. Сöстин учурын шиндеери. Сöс лö эрмекти ылгаштырары. Эрмекле иштеери: сöстöрди анылаар, турган аайын солыыр. Эрмекти айдарын. Эрмектердин моделин тургузар.

Чын бичиири (орфография).Чын бичииринин ээжилериле таныжары:

-сöстöрди башка бичиири;

-эрмекти, öс аттарды јаан таныктан баштап бичиири;

-сöстöрди ÿйелеп кöчÿрери ;

-эрмектин учында токтой тÿжер темдектер.

Эрмек-куучынды таскадары.Бойы кычырган, уккан текстти аайлаары. Бир канча јурукла, ойындары керегинде, бойынын көргöни аайынча, болушту сöстöргö тайанып, јаан эмес куучындар тургузары

Сöс, сöстин бÿдÿми.Сöстин учурлу бöлÿктери: тазыл, кожулталар.Сöстин тазылы ла кожултазы. Тазылы јаныс сöстöр. Тазылы јаныс сöстöрдин тазылын табары. Бичикте тазылы јаныс сöстöрдин сöзлиги ле иштеер. Тазылы јаныс сöстöрдин тазылыла тÿней бичилери. Кожулталар. Сöс бÿдÿрер ле сöс кубулталар кожулталар. Алтай тилде сöстöр сöс бÿдÿрер кожулталардын болужыла бÿдери. Эрин ÿндÿлерди сöстöрдö чын бичиири. Колбулу сöстöр, олордын бöлÿктерин (тазылын) таап билери. Сöстин тазылы токтогон тунгак туйук ÿнгÿр эжерине кöчöри.

Куучын- эрмектин бöлÿктери

Адалгыш.Адалгыштардын текши учуры ла суралтары. Öс лö текши адалгыштар.Öс адалгыштарды јаан таныктан бичиири:улустын ады-јолы, тындулардын чоло ады, калалардын,јурттардын, суулардын ады ла о.ö.Адалгыш јаныс ла көп тоодо турары. Јаныс тоодо турар адалгыштар (улус, албаты). Адалгыштар кубулткыштарла кубулары. Орус тилден кирген адалгыштар кубулткыштарла кубулары.Улантылу адалгышла эрмекте тузаланып билери. Мензинер адалгыштар. Адалгыштарды ла онын темдектерин ылгаштырарга таскадары.Ÿренген орфограммаларлу адалгыштарды чын бичиирге таскадары.

Јарталгыш.Јарталгыштар предметтердин темдектерин көргÿзери:önин, кемин, бÿдÿмин, амтамын, јерин, кылык-јанын ла о.ö. Эрмек-куучында јарталгыштардын учуры.Јарталгыш адалгышла колбожоры.Учуры јуук, удура учурлу јарталгыштар; шÿÿлтени јарт, чокым айдарга олордын керектÿзин талдап билери.

Тооломо.Предметтердин турган тоозын ла ээчий тоозын көргÿзер тооломолорды адалгыштарла колбоштырып, эрмектер тургузары.

Солума.Јÿзÿннин солумалары,јÿзÿннин солумалары јаныс ла көп тоодо турары.Эрмек –куучында јаныс ла көп тоодо турган адалгыштарды јÿзÿннин солумалары солып билери.

Глагол.Глаголдын текши учуры: предметтердин эдилгелерин темдектеери. Глаголдын суралтары нени эдип јат? Нении этти? нени эдер?Глаголдын öйлори: тургуза öй, öткön öй, келер öй (суралтардын болужылаылгаштырып билери). Башка-башка öйдö лöјÿзÿнде турган глаголдордын кожулталарын чын бичиири. Эрмек- куучында глаголдын учуры. Глагол ло адалгыштын колбожоры.

Кубулбас.Кубулбас. Кубулбастардын текши учуры: действиенин ӧйин,јерин, ӧдӧр аайын көргүзет, качан? канайда? деп сурактарга каруу берет.Кубулбастарды глаголло колбоштырып билери (јайгыда келер, энирде кычырар, түрген басты).Эрмек- куучында кубулбастардын учуры; эрмекте кубулбастардын учурын јартап билери. Тексттен кубулбастарды таап, кандый сӧслӧ колбошконын јартаарга таскадар.

Эрмек. Эрмек – эрмек-куучыннын единицазы, онын учуры, темдектери: шүүлтени чыгара айдат, сӧстӧр бой- бойыла колбожот. Эрмектеги учур согулта.

Эрмек, сӧсколбу (термин јогынан текши таныжары). Амадузы јанынан (термин јогынан) башка- башка эрмектерди шиндеер. Эрмектин учында токтой түжер темдектеер (точка, сурак, кый темдек).Јетирү эдер эрмектер. Сурактy эрмектер. Кыйгылу ла кыйгылу эмес эрмектер.Башка- башка амадулу эрмектерди оос ло бичилген эрмек- куучында көргүзери (үн, токтоду; токтой түжер темдектер).

Эрмекте сӧстӧрдин колбузы.

Эрмек ле сӧсколбу. Эрмекте сӧстӧр учурыла (јаан суу, јылу кун), кожулталардын болужыла (сунны ич, айакты јун) колбожоры.

Эрмектин члендери.

Эрмектин тӧс члендери(тӧзӧгӧзи). Баштаачы ла айдылаачы. Баштаачы эрмекти кем эмезе не керегинде айдылып турганын көргүзери. Баштаачынын каруу берер сурактар (кем? не?). Айдылаачы. Айдылаачы ла баштаачынын колбожоры. Айдылаачы глаголло, адылу бӧлүги адалгыш ла (термин јогынан)айдылары.Эрмектин эчени члендери. Јартаачы. Толтыраачы. Айалга. Кычыру сӧстӧрлү эрмектер (текши јетирү).Эрмекте эчени члендерди јартаар эчени члендер.Укташ члендер. Эрмекте укташ члендердин биригери: тоолоп айткан үннин, колбоочылардын (*је,а , дезе*)болужыла. Укташ баштаачылар.Укташ айдылаачылар. Укташ эчени члендер: јартаачылар, толтыраачылар, айалгалар. Укташ члендер колбоочылардын, үннин болужыла биригери. Укташ члендү эрмектерде токтой түжер темдектер.Эрмек- куучыннын укташ члендерлу эрмектерле байыдары. Эрмектерди члендериле ылгаар.

Тегин ле колболу эрмектер (текши таныжары**)**

Эрмекте бир эмезе эки ле онон до көп грамматический тӧзӧгӧ болоры.Колболу эрмектин бӧлүктери үнле, колбоочылардын болужыла колбожоры. Колболу эрмектерде токтой түжер темдектерди тургузары. Колболу эрмектерди ле укташ члендү тегин эрмектерди ылгаштырары.Колболу эрмектер тургузарына таскадары.

Чике куучынду эрмек.

Чике куучын-эрмек ле автордын сӧстӧри. Чике куучынду эрмекте токтой түжер темдектер.Чике куучынду эрмектерди керектү үнле айдарга таскадары.

Эрмек куучынды таскадары.

Эрмек –куучын.Эрмек - куучыннын бүдүмдери.Бичик ле таныжары. Тил ле эрмек-куучын.Јүрүмде тилдин учуры: куучындажар (тил алыжар), билгир алар.Төрӧл тил кижинин јүрүминде, онын учуры. Алтай тил - алтай албатынын төрӧл

тили. Алтай тилдин кееркедим эп- аргалары . Алтай тил- Алтай Республиканын база бир окылу тили. Эрмек-куучыннын бўдўмдери. Оос, бичиир ле ич бойында айдылган эрмек-куучын. Эрмек- куучын ажыра кижинин кылык- јанын билер аргалузы.Эрмек- куучынга салынган некелтелер.Диалог ло монолог. Тилде сöстöрдин табылгагыга јилбў таскадары.Эрмек-куучыннын эээжилери: эзендежип јакшылажары (оогош балдарла, јаан улусла)кижиге кандый бир суракла баштанары, уткыыры.

Текст.Тексттин темдектери: бир тема, тöс шўўлте, эрмектер учурыла бой- бойыла колбулу болоры. Тексттин темазы, тöс шўўлтези. Бажалык. Тексттин турар аайы: бажы
(башталганы), тöс бöлўги, учы. Абзац. План.Тексттин бўдўмдери: јетирў эдер, јурамал, шўўген учурлу. Башка- башка марла бичиген тексттердин бўдўмдерин көгўске алынып кычырарына таскадары (иш курстын туркунына öткўрилер). Кычырган текстти куучындаары. Тургузылган коммуникатив задача аайынча оосло, бичип, тексттер тургузар.

3 класс

4. тематикалык пландаш

№ п/п	Болуктин ле теманын номерлери	Уроктын темазы	Частын тоозы	Öткўрилетен öй	Öткўрилген öй	Примечание корректировка
1.Тил ле эрмек-куучын (2ч)						
1	1.1.	Бистин эрмек куучыныс ла тилис.	1			
2	1.2.	Эрмек куучыннын будумдери.	1			
II.Текст. Эрмек. Сосколбу (13ч)						

3	2.1.	Текст керегинде билерин эске алынары, теренжидери.	1			
4	2.2.	Текстин будумдери: јетиру эдер, јурамал, шууген учурлу.	1			
5	2.3.	Билеригерди ченеп корори.	1			
6	2.4.	Эрмек.Ун јанынан эрмектердин будумдери.	1			
7	2.5.	Кычыру состорлу эрмектер.	1			
8	2.6.	Эрмектин тос ло эчени члендери.	1			
9	2.7.	Баштаачы ла айдылаачы.	1			
10	2.8.	Ченелте иш. Зоопаркта.	1			
11	2.9.	Јастыраларла иш.	1			
12	2.10.	Кениткен ле кенитпеген эрмектер.	1			
13	2.11.	Эрмектин эчени члендери. Јартаачы.	1			
14	2.12.	Толтыраачы.	1			
15	2.13	Айалга.	1			

		III. Сос (7ч)				
16.	3.1	Состин лексика учуры (катап корори, теренжидери).	1			
17	3.2	Синонимдер ле антонимдер.	1			
18.	3.3	Туйук табыштар. Унгур ле тунгак туйуктар.	1			
19.	3.4	Сости табыштарга ла таныктарга ылгаары.	1			
20.	3.5	Состин будуми, будери.	1			
21.	3.6	Состин тазылы. Тазылы јаныс сӧстӧр.	1			
22.	3.7	Колболу состор . Колболу состорди чын бичиири.	1			
IV.Куучын эрмектин болуктери.(9ч)						
23.	4.1.	Адалгыш.	1			
24.	4.2.	Адалгыштын тоозы. Ӧс лӧ текши адалгыштар.	1			
25.	4.3.	Адалгыштардын кубулткыштарла кубулары.	1			
26.	4.4.	Тозоочи кубулткыш.Энчилеечи кубулткыш.Береечи кубулткыш.	1			
27.	4.5.	Ченелте иш.	1			

28.	4.6.	Jастыраларла иш.	1			
29.	4.7.	Солума. Jузуннин солумалары.	1			
30.	4.8	Глагол.	1			
31.	4.9	Глаголдын ойлори.	1			
32.	5.1	Тооломо.	1			
33.	5.2	Ченелте иш.	1			
34.	5.3	Jастыраларла иш	1			